

APPELL

Nr. 3/2022

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Norway Cup 50 år

Side 4

Historisk valg i Colombia

Side 8

Starter minerydding i Ukraina

Side 16

Tema:

Frivillighet for flykninger!

Side 20-32

APPELL

Tidligere Melding, Helse, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp

Nr. 3, 2022. Årgang 82

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Ingebjørg Sørenes, Sissel Fantoft,
Lars Barreto Dønvald-Myhre,
Ludvig Gundersen, Heidi Mogstad
og Inger Sandberg.

Grafisk utforming: LO Media

Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård

Opplag: 31 625

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 5. september

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

De er her ennå

Avisoverskriftene gir oss ofte inntrykk av at mange av flyktningene fra Ukraina har valgt å returnere hjem, men det stemmer ikke. Hittil i år har det kommet flere asylsøkere i gjennomsnitt per måned enn i toppåret 2015.

Vi skal bare et øyeblikk reflektere over hvordan pressen og både populistiske og moderate politikere den gangen framstilte ankomstene til Norge i hysteriske vendinger, og at dette perspektivet er fullstendig fraværende nå. Hva kan det komme av?

Vi har en ypperlig kommentar i dette nummeret av Appell, skrevet av Heidi Mogstad, som tar for seg det åpenbare hykleriet, samtidig som hun minner oss på at de «gamle» flyktningene fremdeles sitter fast ved Europas yttergrenser. Mange av dem må bote med livet, i Sør-Europa og Nord-Afrika. Men vi har for lengst glemt dem.

Mer enn 24 000 asylsøkere har kommet til Norge hittil i år. Flertallet har flyktet fra Russlands grusomme krig mot Ukraina. 8000 mennesker venter i mottak. Dagene er lange, mange har traumer og alle er bekymret for dem som ble igjen i det krigsherjete landet.

Tilbudene flyktningene får i mottakene er sikkert velmente, men «innvandrings-regulerende hensyn» har kuttet aktiviseringsstilbud og økonomisk støtte til beboere i mottak inn til beinet.

Derfor er de prisgitt det tilbudet som engasjerte frivillige kan gi, gjennom å tilby aktiviteter som bidrar til et nettverk og muligheter til å praktisere norsken – porten inn til det norske samfunnet.

Tusenvís av mennesker har engasjert seg som frivillige siden krigen brøt ut for et halvt år siden, men vi trenger likevel mange flere som er villig til å gi av sin tid og sine kunnskaper til flyktninger og alle som er nye i Norge. Vi trenger smil og vennlige ord og noen som ønsker velkommen. Vi trenger flere språkkaféer, turgrupper, fotballag og sjakkturneringer.

Å engasjere seg for flyktninger er ikke en ensidig relasjon der du bare gir uten å få noe tilbake. Mange frivillige trekker først og fremst fram det de selv får igjen i form av en meningsfull fritid, nye venner og nye erfaringer.

Det er ikke noe mer å tenke på, meld deg som frivillig nå!

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHold

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Over 24 000 flyktninger har kommet til Norge i år. De trenger et inkluderende nettverk og språktrening for å raskt kunne delta for fullt i samfunnet.

AKTUELT

- 04** Norway Cup 50 år
- 06** Sanitetsvakt på Utøya
- 08** Historisk venstreregjering i Colombia
- 10** Kampen om vannet i Kambodsja
- 12** En seier i kampen mot urban krigføring
- 14** Forberedt når krigen kommer
- 16** Starter minerydding i Ukraina
- 18** Frivillig arbeid i et kontrastrikt lokalsamfunn

TEMA: FLYKTNINGER

- 20** Det første møtet med Norge
- 22** Solidarisk innsats for andre
- 24** Den viktige praten over kaffekoppen
- 26** Møter flyktningene med et smil
- 28** Ukraina United
- 30** I skyggen av Ukraina

FASTE ANNONSER

- 33** Støtteannonser
- 34** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 35** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE:

Ungdommer fra Norsk Folkehjelp Sunnhordland besøker Dale Oen Experience. Her inkluderes både flyktningene fra Ukraina, etnisk norske og ungdommer med minoritetsbakgrunn.

Foto: Ludvig Gundersen

50 år på sletta:

– Har blitt en livsstil

God stemning, samhold og spennende oppdrag er det som drar Norsk Folkehjelps førstehjelpere tilbake til Norway Cup år etter år. Sanitetens innsats gjennom alle år ble hedret med pris.

LUDVIG GUNDERSEN [tekst og foto]

– Det er mye som har endret seg. Vi hadde et telt ute på sletta i begynnelsen, og vi var vel en 14 – 15 stykker, erindrer førstehjelper Arvid Eriksen fra Norway Cups spede begynnelse på 1972.

Eriksen, som fyller 80 år til høsten og har sett hvordan Norsk Folkehjelps oppdrag har vokst i takt med at stadig flere ungdommer kom trekkes fra både innland og det store utland.

30 000 UNGDOMMER. Med drøyt 30.000 deltagere som kjemper om baller over hele Oslo, kan det fort bli stygge taklinger, overtråkk og skrubbsår. Da er det godt å ha Norsk Folkehjelps sanitetstjeneste i ryggen.

– Vi har vært med fra start. Det startet med et telt ute på Ekebergsletta, til at vi nå har ti store poster, feltsykehus og tre ambulanser. Det at vi har klart å levere tjenesten i alle år, med god hjelp fra lag utenfor Oslo, er noe vi er stolte over, kunne tjenesteleder for Norsk Folkehjelp Siw Lilly Osmundsen, fortelle før cupen begynte.

HAR GOD KONTROLL. I tillegg til å ha flere poster og feltsykehus på Ekebergsletta er Norsk Folkehjelps mannskaper utplassert ved alle Norway Cups baner, spredt over hele byen: Furuset, Rustad, Hareløkka, Abildsø, Valle Hovin og Lambertseter. I år meldte rundt 100 seg til tjeneste.

FIKK PRIS: Siw Lilly Osmundsen og Camilla Acklam viser fram frivillighetsprisen «Tid som teller» som ble delt ut til Norsk Folkehjelp Sanitet fra Norway Cup og Frivillighetens år.

PÅ VAKT: Espen Berggrav Oppegaard og Linn Cathrin Bergsodden fra Norsk Folkehjelp Moelv er to av de rundt 100 mannskapene som hadde sanitetstjeneste under Norway Cup i år.

– Ved noen poster er det mye å gjøre, og ved andre veldig stille. Du vet aldri hvilken post som det er mest å gjøre på, sier tjenesteleder Camilla Acklam, og forklarer at oppgavene deres varierer i alt fra brudd og overoppheting til hodeskader, psykiske utfordringer og til og med slag og hjertestopp.

Under en typisk cup er det snakk om mellom 1300 og 1500 skader som må behandles.

Selv om en aldri kan være forberedt på alt, mener operativ leder Kristian Mikkelsen at førstehjelperne har god kontroll.

– De kan det de kan, og har erfaring de har opparbeidet seg gjennom de årene de har vært med. Det går som regel fint.

BLITT EN LIVSSTIL. Blant de frivillige som stiller til tjeneste er Kristine Notvik og Dina Olsen Lothe fra Norsk Folkehjelp Strand og Forsand. Kristine har vært med siden 1997 og er leder for feltsykehuset. Dina er med på Norway Cup for andre gang.

For Kristine er det å kunne hjelpe andre, og ikke minst samholdet mellom folkehjelperne, det som drar henne tilbake hvert år.

– Det var så kjekt sist gang! Jeg begynte å mase på Kristine i april om vi skulle til Norway cup. Jeg håper det blir like kjekt som sist, sier Dina.

– Vi er klare til å gjøre noe igjen. Ikke bare sitte hjemme og tvinne tommeltotter, legger Kristine til og sikter til at Norway Cup har vært avlyst de to siste årene på grunn av pandemien. – Og du vet, det blir ingen cup uten sanitetspersonell.

Heller ikke for Torstein Johan B. Forås blir det noen sommer uten å være frivillig under Norway Cup. Denne uken er faktisk den eneste ferieuken han tar ut i året fra jobb. Og han kom rett fra Levanger med nattog.

– Det er blitt en tradisjon og en livsstil. Det blir ingen sommer uten cupen. Under nedstengingen tenkte jeg bare: «hva skal jeg gjøre nå?»

OPPFORDRER FLERE TIL Å BLI MED. Ideelt skulle det vært med enda flere mannskap under cupen. Siw og de andre lederne oppfordrer flere til å melde seg opp som frivillige.

– Det er bare å slenge seg med. Uansett om det skulle være en morgen eller en ettermiddag, vi trenger folk uansett og det er kjempehyggelig om flere vil bli med, forteller operativ leder Øystein Vik.

– Vi trenger folk til forskjellige roller. Alt fra velferd til sanitet og ambulansemannskap. Så om du har lyst til å være mannskap eller stille med frukt og grønt, er det bare å stille.

FIKK ANNERKJENNELSE FOR 50 ÅRS INNSATS. Norsk Folkehjelp sanitets innsats har ikke gått upåaktet hen, og saniteten ble i år hedret med frivillighetsprisen «Tid som teler» av Norway Cup og Frivillighetens år.

Norway Cups generalsekretær Pål Trælvik, forteller at Norsk Folkehjelps tilstedeværelse under cupen er dramatisk viktig.

– De er svaret på det samfunnet vårt er tuftet på. Det at folk evner å vise omsorg for dem de ikke kjenner. Det er basisen for begrepet frivillighet. Jeg er veldig imponert over Norsk Folkehjelp og alle som bruker ferien på å hjelpe folk de ikke kjenner, sier Trælvik.

HILSER ALLE FØRSTEHJELPERNE. Norsk Folkehjelps generalsekretær Henriette Killi Westrin mener at jobben saniteten gjør under Norway Cup er et bilde på hvor viktig den frivillige førstehjelp- og redningstjenesten er og at legevakten ikke vill hatt kapasitet til å behandle alle de skadene som Norsk Folkehjelp tar unna i løpet av cupen.

Det er først og fremst Norsk Folkehjelp Oslo som står bak denne tjenesten, men det er også fint å se hvordan mannskap fra hele landet velger å bruke ferien sin på å skape trygghet for fotballspillende barn og unge og deres foreldre, sier Westrin.

Westrin legger til at hun håper de vil se enda flere fra hele Norge som samles på Ekebergsletta for å plastre, bandasjere og trøste.

– For de kommer garantert til å være avhengige av oss også i årene som kommer. Tusen takk og gratulerer til alle dere som bidrar.

STILL GOING STRONG: 80 år gamle Arvid Erikson har vært med som frivillig førstehjelpsmannskap helt siden starten i 1972.

Hvorfor er du frivillig under Norway cup?

MARTIN HOLMGREN

Norsk Folkehjelp Oslo Sanitet

– Det er «all right» å hjelpe til. Hvis du liker å jobbe med mennesker og drive førstehjelp er det absolutt å anbefale.

LIV BILLING

Norsk Folkehjelp Oslo sanitet

– Jeg er ikke aktiv førstehjelper lengre, men mennesket skal også ha forpleining. Derfor har vi noen som stiller opp på det. Det er alltid morsomt å treffe gamle kjente, det mange du bare ser en gang i året.

RUNE BYBERG

Norsk Folkehjelp Hå

– Det er litt for å lære, også er det utrolig sosialt. Selv om du aldri har sett de andre menneskene her før, sitter vi og snakker, koser oss og drikker kaffe som om man har kjent hverandre lenge.

ELLIE KRISTIANSEN

Norsk Folkehjelp Oslo

– Det er familiært, jeg har vokst opp i organisasjonen. Man blir kjent med nye mennesker og selv om det er bra om det ikke er skader, blir det også kjedelig uten.

MATS LESNICZAK

Norsk Folkehjelp Asker og Bærum

– Det har vært ganske hektisk, det har vært mye å gjøre og mange forskjellige skader. Jeg er interessert i helsebiten og det er gøy å hjelpe andre.

SONDRE LANGBERG

Norsk Folkehjelp Oslo

– Jeg gjør dette ved siden av fulltidsjobb, så det blir hektisk. Det er sosialt, og man får god erfaring med varierende med skader. Brudd og slikt, sånn du ikke alltid får trent på under andre tjenester.

ALEXANDRA TORGENSEN

Norsk Folkehjelp Askim

– Å være frivillig på Norway Cup er lærerikt, og jeg får vært med venner jeg ikke har sett på lenge.

Førstehjelpernes størst

Norsk Folkehjelps sanitetsmannskaper har i fem uker pleiet sår og hjemlengsel under årets sommerleirer på Utøya. Under AUFs leir er det ekstra beredskap.

LUDVIG GUNDERSEN [tekst og foto]

– Der gikk det en tann, lyder det fra kommentatorboksen. Det er ikke mangel på tøffe taklinger når AUF og Arbeiderpartiet braker sammen på fotballbanen under Utøyafestivalen.

– Dette er vel den kampen vi frykter mest utenom finalen, forteller tjenesteleder i Norsk Folkehjelp, Hege Hermansen.

Norsk Folkehjelp Sanitet er velkjent for de spirende politikerne og ungdommene fra hele landet som samles på den lille øyperlen i Tyri-fjorden. Bortsett fra en stygg munnskade, gikk årets «showdown» mellom den eldre garde og Arbeiderpartiets framtid relativt greit for seg. Noe som blant annet skyldes at Utøyas kanskje mest frampå spiller, statsministeren selv, måtte stå på sidelinja denne gangen. Han hadde pådratt seg en strekk noen dager tidligere, da han spilte i kjendiskampen på Norway Cup.

– Lederen av Arbeiderpartiet er kjent for å være en tøff spiller. Han har nok fått et lite

rykte på seg. Så da er vi i ekstra beredskap, flirer Hermansen.

GODT Å VÆRE LITT FRYKTET. Statsminister Jonas Gahr Støre forteller at han følte seg godt ivaretatt da han ble skadet under Norway Cup – han fikk en ispose og gode råd.

– To dager etterpå er jeg sakte på bedringens vei, men de sier om hamstring-strekk at det kan ta noen uker, så jeg får være tålmodig, sier Støre.

Støre forteller at han alltid har hjertet litt i halsen under kampene på Utøya, og at han er glad for at det gikk bra under denne kampen, til tross for at en av spillerne fikk en lei skade i munnen.

– Disse amatørkampene er jo ganske risi-

e frykt

kofylte, egentlig. Folk trækker til og er ikke ordentlig varmet opp.

På spørsmålet om han kjenner seg igjen i beskrivelsen av å være en av de mest frampå spillerne, trekker statsministeren på smilebåndet.

– Det er godt å være litt fryktet, flirer han.

GODE PÅ KUTTSKADER. Saniteten på Utøya består av mannskap fra hele Østlandet, og under AUFs sommerleir er det i hovedsak snakk om førstehjelpere fra Sande, Horten og Hadeland.

Hermansen forteller at ukene har gått bra, og at ungdommen oppfører seg eksemplarisk. I tillegg til fotballskader er det kuttskader det har gått mest i.

← **VARIERTE OPPDRAG:** Det er mannskaper fra lokallagene Sande, Horten og Hadeland som utgjør grunnstammen i sanitetsmannskapene på Utøya. De har sterke firehjulinger som er nyttige å ha når noe skal fraktes rundt på øya.

HAMSTRING-STREKK: Utøyas vanligvis mest frampå fotballspiller, statsminister Jonas Gahr Støre, måtte stå på sidelinja i årets forballkamp mellom Arbeiderpartiet og AUF på Utøya.

KUTTSKADER: Leder for sanitetstjenesten på Utøya, Hege Hermansen forteller at fordi ingen bruker badesko, er kuttskader på tærne den vanligste skaden de har behandlet.

– Det er fordi folk ikke tar med badesko. Så vi er veldig gode på kuttskader på tær. Og så er det mye hjemlengsel blant dem som er på leir for første gang.

MÅ IKKE VÆRE UTLÆRT FOR Å BLI MED. Blant dem som bruker sommerferien på å sikre et trygt opphold på Utøya er vaktleder Camilla Sætre og førstehjelpere Mads Larsen. Sætre synes det er svært givende å bidra til at ungdommene er trygge og får hjelp når de trenger det.

– Vi bidrar til at de kan være lengst mulig her på øya, og ikke må dra i land hele tiden hvis noe skjer. Hvis vi ikke hadde vært her, er det mange som ville blitt sendt til legevakta, konstaterer Sætre. Dette er noe Larsen kan skrive under på.

– Og selv om vi ikke får betalt for å delta her, får vi mye tilbake på mange andre måter. Som det smilet som kommer når ungdommene har fått på plaster eller har fått annen hjelp, sier han.

Selv om førstehjelpstjenesten på Utøya er godt bemannet, oppfordrer Hermansen enda flere til å bli med.

– Vi tar alltid imot så mange vi kan få. Alle som har lyst, uansett om de er autorisert eller under opplæring, har en plass hos oss på øya her.

Historisk venstreregjering i Colombia

I sommer valgte Colombia sin første president fra venstresida. Mange har hyllet Gustavo Petro, mens andre frykter store omveltninger i landet. Norsk Folkehjelps partnere i Colombia forteller om en dramatisk valgkamp, og om sine håp og drømmer i et stadig mer polarisert land.

LARS BARRETO DØNVOLD-MYHRE [tekst]

Årets valg i Colombia ble noe helt annet enn tidligere valg. For første gang i landets historie seilte en kandidat fra venstresida opp som favoritt. Gustavo Petro er tidligere geriljamedlem og har vært ordfører i Bogotá, landets hovedstad. Men på grunn av Colombias blodige historie og tiår preget av borgerkrig mellom FARC og regjeringen, skapte Petros geriljabakgrunn frykt for hans kandidatur.

Petro slo seg sammen med flere andre partier og dannet koalisjonen Pacto Histórico, med seg selv som presidentkandidat. Det endte med seier. Blant partiene var Mais, et parti med utspring i organisasjonen Organi-

STRUKTURELL RASISME: Jhon Jairo Blandón forteller at regioner i Colombia med størst afrocolombiansk befolkning blir systematisk diskriminert på mange områder. FOTO: PRIVAT

zación Nacional Indígena de Colombia (ONIC) som kjemper for urbefolkningsrettigheter. Appell møter Arelis Uriana over teams. Hun var Mais' kandidat til presidentvalget, før partiet sluttet seg til koalisjonen.

Urianas er entusiastisk for den nye regjeringen som hun mener er den første som kommer til å jobbe for alle colombianere.

– Telefonen min har ikke stått stille. Folk ringer og sender melding hele tiden. De er så lykkelige. Vi er endelig representert i regjeringen, sier Uriana.

HISTORISK HØY VALGDELTAELSE. Lykkerusen Uriana deler med millioner av andre med urfolksbakgrunn kommer i kjølvannet av en historie preget av undertrykking, utstøting og vold. Lokalsamfunn har vært utsatt for trusler fra væpnede grupper, og landområdet deres har vært okkupert. Flere innbyggere har blitt tvunget ut av sine hjem, mange har blitt drept, og beskyttelsen fra myndighetene har vært minimal.

– Vi måtte samle alle krefter for å få folk til å stemme. Det rår en stor frykt blant urbefolkningen for hva som kan skje om du forlater området ditt. Men hvis vi bare blir sittende, kommer de til å fortsette å drepe oss. Kanskje noen dør på veien, men vi som kommer fram kan være med på å forandre

↑ **SEIER:** Gustavo Petro med sin visepresident, afrocolombianske Francia Marquez, feirer seieren i Colombias presidentvalg i sommer.

landet til det bedre, sier Uriana.

– Vi måtte reise langt, i regn, lyn og torden, over fjell og elver, for å komme fram til stemmelokalene. Øynene mine ble fylt av gledesårer da jeg så hvor mange som trosset alle farene for å stemme, fortsetter hun.

Valgdeltakelsen denne gangen var historisk høy i Colombia, og Petros valgseier skyldes i stor grad urbefolkningen som vanligvis ikke stemmer ved valg.

ENDELIG ANERKJENNELSE. Mye av æren for Petros valgseier kan tilskrives hans visepresident, afrocolombianske Francia Marquez. Som visepresidentkandidat ble hun viktig for å engasjere unge colombianere – i tillegg til å få den svarte befolkningen til stemmelokalene. Jhon Jairo Blandón fra den afrocolombianske organisasjonen Proceso de Comunidades Negras (PCN) tror en svart visepresidenten vil bli starten på slutten på den strukturelle rasismen i landet.

– Vi har aldri vært en del av makta i landet, og nå har vi visepresidenten. Det er selvfølgelig stort, sier Jhon Jairo Blandón til Appell.

I likhet med urbefolkningen er den afro

FOTO: SANTIAGO ARCOS / NTB SCANPIX

FOTO: CARLOS ORTEGA / NTB SCANPIX

FOTO: PRIVAT

BEVARE FREDSPROSESSEN: Arnobis Zapata Martínez representerer bønder i Colombia og kjemper for at fredsprosessen må videreføres.

colombianske befolkningen svært utsatt i Colombia. Blandón forteller at områdene hvor svarte colombianere utgjør majoriteten, er dem som er mest oversett av myndighetene.

– Det var først i 1991 at colombianske myndigheter anerkjente at landet er et mangfoldig land, bestående av ulike folkegrupper og etnisiteter. Det tok altså nærmere 200 år før den colombianske staten anerkjente at vi afrocolombianere hører til her, sier Blandón.

FLERE FORMER FOR RASISME. I de regionene i Colombia som har en stor andel afrocolombianere, er også kriminaliteten størst, og paramilitære grupper herjer. Colombias nye visepresident er selv fra et av disse områdene, Cauca vest i Colombia.

– Den strukturelle rasismen kommer til syne i hvordan 'våre' regioner behandles. Det er der det er minst infrastruktur, mest fattigdom, flest drap, mest vold og størst nærvær av paramilitære grupper. Den dagligdagse rasismen ser vi ved at det er vanskeligere for svarte colombianere å få seg jobb. Vi er sjelden framme i mediene, og det er har vært flere tilfeller av at vi ikke har kommet inn på restauranter og diskotek kun på grunn av vår hudfarge. På generell basis er vi veldig stigmatiserte, sier Blandón.

– Vi ser nå at regjeringen har representanter fra både svarte colombianere og urbefolkningen. Dette er viktig, ikke bare for at vi skal føle oss representert, men også for at barna våre kan se at personer i alle former og farger – inkludert dem selv en gang i framtida – kan ha de viktigste politiske vervene i landet, sier Blandón med et stort smil.

FREDSPROSESSEN I FARE. Valget i Colombia var ingen brakseier for Petro og Marquez. Deres motkandidat, 77 år gamle Rodolfo Hernández ble kjapt omdøpt til «Colombias Trump» på grunn av sin høyreradikale retorikk. Hernández tapte kun med noen prosentpoeng, og de høyreekstreme kreftene i Colombia er på frammarsj. Det er en stor trussel mot fredsprosessen i landet.

↑ **LYKKELIGE:** – Endelig er vi representert i regjeringen, jubler Arelis Uriana som var urfolkspartiet Mais' presidentkandidat før de sluttet seg til koalisjonen Pacto Histórico.

– Vi er dem som har kjempet hardest for at fredsprosessen skal bevares og videreføres, samtidig er det vi som har lidd mest fordi vi har tatt denne kampen, sier Arnobis Zapata Martínez fra bondeorganisasjonen Asociación de Zonas de Reserva Campesina [Anzorc]. Organisasjonen jobber for å forsvare bønders arbeidsrettigheter og tilgang til landområder. I Colombia er dette arbeidet svært risikofyllt. Bare i år har 1299 sosiale ledere mistet livet, ifølge avisen El País. Flere av dem jobbet for Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner.

Områdene som Anzorc kjemper for er konstant i fare for å bli tatt over av paramilitære grupper. Arnobis Zapata sier at de tidligere colombianske regjeringene har feilet i å gi beskyttelse til bønder og sosiale ledere, og at motstanden mot fredsavtalen er den største trusselen de står overfor.

Vi er nødt til å passe på at regjeringen ikke går bort fra sine valgløfter om et nytt Colombia, hvor bønders, innfødtes, svartes og sosiale leders rettigheter står i sentrum. Det er tross alt vår fortjeneste at han nå er president, avslutter Zapata.

Kampen om vannet

Etter å ha tilbrakt nesten 20 år som papirløs arbeidsinnvandrер i Malaysia, vendte 47-årige Vet Krum tilbake til Kambodsja i 2013 for å ta seg av sin gamle mor. Planen hans var å drive jordbruk og fiske på hjemstedet i Siem Reap-provinsen. Imidlertid møtte han et samfunn preget av land- og vannkonflikter. Det ble for ham starten på en utrettelig kamp som fremdeles pågår.

SOK PITOUR, Norsk Folkehjelp Kambodsja (tekst)

I 2014 forsøkte en rik forretningsmann å privatisere områdets offentlige vannreservoar, kjent som Klaing Teuk 78 [demning 78]. Den 1000 hektar store demningen ble bygget på 1970-tallet og har siden blitt brukt av tusenvis av familier til å vanne rismarkene, til fiske og til å skaffe seg inntekter gjennom å sanke og selge grønnsaker og planter fra naturen rundt.

Slike forsøk på å stjele naturressurser fra lokalbefolkningen foregår over hele Kambodsja. Den stadig voksende økonomien de siste tiårene har ført til at veksten i eiendoms- og byggebransjen har eksplodert. Resultatet er utbredt landtyveri og igjenfylling av innsjøer over hele landet.

Planen om å privatisere Klaing Teuk 78 mislyktes i første omgang. Det ga lokalbefolkningen nytt håp. I 2014 ble Vet Krum med i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon People Action for Development (PAD) for å kjempe mot ytterligere forsøk på å privatisere vannet. Han har siden blitt en talsperson for lokalsamfunnet sitt, og kjemper for en rettferdig fordeling og bærekraftig utnyttelse av ressursene. Men det har kostet.

– Jeg har mistet mye av inntektene mine. Jeg måtte selge en del av rismarken min for å finansiere kampen for å sikre at jorda og vannet ikke blir stjålet av rike mennesker, forteller han. – Men det er verd det hvis vi vinner.

INGEN HJELP FRA MYNDIGHETENE. Kampen om vannet ble på nytt intensivert i 2019, da rikfolk fortsatte framstøtene for å få kontroll over området rundt demningen. De gravde

RISMARKENE: Vet måtte selge en del av rismarken sin for å finansiere kampen for å sikre at jorda og vannet ikke blir stjålet. FOTO: PRIVAT

ut og solgte jord, og satte opp gjerder for å markere at det var deres eiendom. For å hindre dem, fikk Vet Krum samlet innbyggerne i de to nabadistriktene for å diskutere hvordan de kunne samarbeide for å beskytte vannreservoaret. De ble enig om en felles plan for påvirkningsarbeid og gikk sammen om å overvåke området. De mobiliserte kontinuerlig for å bli kvitt landtyvene, blant annet gjennom å rapportere om overgrepene til de lokale myndighetene.

– Det hjalp ikke det minste, sier Vet Krum.

– Myndighetene ga beskjed om at gjerningsmennene skulle slutte med sine aktiviteter, men det ble ikke iverksatt noen konkrete tiltak for å stoppe dem.

Innsatsen for å hindre rikfolket i å okkupere landet rundt reservoaret foregikk ikke uten risiko, skulle det vise seg. I 2020 gikk en av inntrengerne til sak mot Vet Krum, som ble sikket for ærekrenkelse. Han ble imidlertid frifunnet på grunn av manglende bevis.

KAMPEN FORSETTER. Vet Krum er overbevist om at de tre lokalsamfunnene sammen kan stoppe landtyveriene i området. Neste steg er å møte og overlevere en begjæring til provinsguvernøren om å avklare rettighetene til området, og enten gjøre det til offentlig eiendom eller overlate forvaltningen av reservoaret til lokalbefolkningen.

– Men vi er avhengig av fortsatt støtte fra

KRAV TIL MYNDIGHETENE: Vet ble intervjuet av en journalist fra Radio Free Asia den 28 July 2017 om landkonflikten mellom landsbyen hans og militærenheten i Siam Reap. De krevde at myndighetene måtte bidra til å løse konflikten. (BILDE FRA FACEBOOK)

organisasjoner som PAD og Norsk Folkehjelp, sier han.

– I årenes løp har jeg og mine medsamensvorne reist og møtt mange forskjellige mennesker for å lære mer om deres strategier, delt våre, deltatt i kampanjer og jobbet for å få innflytelsesrike personer til å ta opp problemene i lokalsamfunnet vårt. Hvis vi lykkes, kan vi få landet og vannreservoaret tilbake. Hvis ikke, blir i det minste disse eiendommene ikke tatt fra oss ennå.

SIKRE FRAMTIDIGE GENERASJONER. PAD har vært Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon siden 2012. Organisasjonen støtter lokalbefolkningens kamp, og er stolt over at de så langt har vært sterke nok til å ta opp kampen for å beskytte demningen. Men konfliktene er langt fra over, og PAD trenger ytterligere ressurser for å bistå lokalsamfunnene med juridisk veiledning og nettverksbygging. Målet er at lokalsamfunnet får landet tilbake og at provinsmyndigheten vil tillate samfunnet å administrere vannreservoaret.

Vet Krum har sluttet å fiske og livnærer

seg nå ved å reparere motorsykler og drive jordbruk som binæring. Han er lei av å bli dårlig behandlet av de lokale myndighetene, men han har ikke gitt opp kampen. Han sier at det må gjennomføres flere tiltak for å beskytte det vakre vannreservoaret, slik at tusenvis

av familier og framtidige generasjoner kan dra nytte av det.

– Vi kan ikke tillate at noen rikfolk stjeler jorda og bruker den til utbygging. Vi kan ikke tillate at de tar levebrødet fra barna våre og kommende generasjoner, sier han bestemt.

FISKER: Vet fisker på dam 79 i vannreservoaret. FOTO: PRIVAT

En stor seier i kampen m

Etter 12 år med påvirkningsarbeid og politisk press kunne Norsk Folkehjelp og andre aktører fra sivilsamfunnet slippe jubelen løs i FN 17. juni. Endelig blir en politisk erklæring som regulerer bruk av eksplosive våpen i befolkede områder en realitet.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

Urban krigføring har blitt den nye normalen i væpnet konflikt de siste tiårene. Internasjonal humanitærrett pålegger alle som utkjemper krig å bruke våpen som kan skille mellom sivile og militære, samt å ta alle gjenomførbare forholdsregler før et angrep. Likevel ser vi gang på gang at det snarere er regelen enn unntaket at det bombes grovt på militære mål, eller at det bombes altfor kraftig.

Når eksplosive våpen brukes i byer, utgjør sivile over 90 prosent av de skadde og drepte. Det viser statistikken som Action on Armed Violence (AoAV) la fram i fjor etter å ha samlet inn data fra krigsområder over en tiårsperiode. Rapporten tallfester en alvorlig utvikling som Norsk Folkehjelp og andre sivilsamfunnsaktører som jobber med våpen- og nedrustningsproblematikk har ropt varsku om i årtier.

– Gjennom 30 år med rydding av eksplosiver etter krig og konflikt har vi vært vitne til at kraftige våpen i økende grad tas i bruk i befolkede områder og dreper, lemlester og traumatiserer uskyldige mennesker – også i lang tid etter at krigen er over. Selv om teksten i erklæringen ikke er fullt så sterk som

JUBLER: – Endelig får vi på plass en politisk erklæring som gir sivile økt beskyttelse, forteller en glad seniorrådgiver for nedrustningspolicy i Norsk Folkehjelp, Kristina Đurić. FOTO: LUDVIG GUNDERSEN.

mot urban krigføring

sivilsamfunnet kunne ønsket, anser vi det som en enorm seier at vi fikk til et kompromiss med FNs medlemsstater. Endelig får vi på plass en politisk erklæring som gir sivile økt beskyttelse, forteller en glad seniorrådgiver for nedrustningspolicy i Norsk Folkehjelp, Kristina Đurić.

POSITIVE KONSEKVENSER. Norsk Folkehjelp og resten av det internasjonale nettverket for eksplosive våpen [INEW] har lenge stått på barrikadene med krav til verdenssamfunnet om å ta et oppgjør med denne bestialske formen for krigføring. Viktigst har vært å regulere bruk av eksplosive våpen med stor rekkevidde, våpen som opprinnelig ble utformet for store slagmarker.

– Vi nådde en viktig milepæl i Wien høsten 2019, da over hundre stater ble enig om å sette i gang diplomatiske forhandlinger om en politisk erklæring. Arbeidet med avtaleteksten har blitt ført i pennen av Irland, men på grunn av koronapandemien har det tatt litt lengre tid enn planlagt. Nå er vi endelig i havn, forklarer Đurić.

Men hva innebærer egentlig en slik type erklæring i praksis? Vil den få noen effekt i praksis når det ikke snakk om noe forbud på linje med minekonvensjonen og atomvåpenforbudet?

– En slik erklæring vil få flere umiddelbare positive konsekvenser. Den forplikter alle stater som undertegner til å begrense bruk av eksplosive våpen i befolkede områder, hjelpe overlevende og ofre, og gjøre noe med de langsiktige virkningene på sivil infrastruktur.

OPPGJØR MED EGEN PRAKSIS. Samtidig er det viktig å framheve at det ikke er de tekstlige formuleringene i seg selv som beskytter sivilbefolkningen, understreker Kristina Đurić.

– For å sikre sivile i krigssoner bedre beskyttelse mot bomberegnet, er det avgjørende at krigførende stater tar et oppgjør med egen praksis for bruk av eksplosive våpen. Den politiske erklæringen er en god start på dette, men selv om det nå er enig-

GAZA: Utbombede boligområder etter at Israel i 11 dager i mai 2021 bombet Gazastripen.

FOTO: NORSK FOLKEHJELP.

FAKTA

- Den politiske erklæringen om bruk av eksplosive våpen ble ferdigstilt i FN i Genève 17. juni med overveldende støtte fra statene. Den åpnes for signering i høst.
- Erklæringen anerkjenner de humanitære konsekvensene av bruk av eksplosive våpen i byer og tettsteder, og forplikter stater til å begrense bruk og iverksette tiltak for å håndtere sivile lidelser.
- Følgende land har allerede bekreftet at de har intensjon om å signere erklæringen eller at de jobber mot denne beslutningen: Argentina, Østerrike, Belgia, Brasil, Bulgaria, Chile, Finland, Frankrike, Tyskland, Guatemala, Italia, Japan, Mexico, Nederland, New Zealand, Norge, Filippinene, Polen, Republikken Korea, Spania, Staten Palestina, Sverige, Sveits, Storbritannia, USA og Uruguay.

KILDE: INEW

het om erklæringen, anser vi på ingen måte arbeidet med å sikre sivile bedre beskyttelse som ferdig. Det er nå jobben for alvor starter.

Det neste steget i prosessen blir signeringskonferanse i Dublin senere i år, hvor mange stater allerede har bekreftet at de

vil signere erklæringen. Det er også mulig for stater å tilslutte seg på et senere tidspunkt.

Forberedt når krigen kommer

Parallelt med alt arbeidet som legges ned for å få på plass gode politiske reguleringsmekanismer for beskyttelse av sivile mot eksplosive våpen, driver Norsk Folkehjelp praktisk opplæring i beskyttelse og beredskap i krigsområder.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

Programmet, som på engelsk forkortes til CPP (Conflict Preparedness and Protection) ble etablert i 2015, og gjennomføres i samarbeid med lokale organisasjoner og virksomheter, for eksempel skoler.

Da Israel igjen begynte å bombe den tett befolkede Gazastripen 5. august, ble mange av dem som har gjennomført CPP-opplæring i Palestina nødt til å ta i bruk kunnskapen sin. Også Norsk Folkehjelps ansatte måtte iverksette de tiltakene de vanligvis jobber med å lære bort til andre. I nabolaget til CPP-koordinator Zaina Abuyunis merket de lite til opptrappingen de første timene.

FAKTA

- Siden oppstarten i 2015 har over 350 000 mennesker gjennomført CPP-opplæring i Palestina, Syria, Irak, Myanmar og Somalia.
- Nær halvparten av dem bor i Gaza [173 000].
- I Gaza driver Norsk Folkehjelp CPP-aktiviteter i samarbeid med to lokale partnere: Palestinian Save the Children Foundation (PSCF) og Save Youth Future Society (SYFS).
- I løpet av høsten starter Norsk Folkehjelp opp CPP i Ukraina.

– Israel hadde annonsert at det ville bli en stor operasjon, og vi hørte tidlig droner og bombefly som fløy over hodene våre – ellers var det rolig. Men da jeg sto på kjøkkenet og laget pizza litt senere på dagen, hørte jeg plutselig en enorm eksplosjon like i nærheten av huset. Et nabohus bare tre hus nedi veien hadde blitt bombet, sier hun.

LAMMENDE SKREKK. Zaina flyttet umiddelbart barna inn i rommet som ligger lengst inn i bygningen, og som i tråd med retningslinjene i CPP er det sikreste i huset. I Zainas tilfelle var dette stua, som hun forlengst hadde forberedt som et «trygt rom».

– Vi kunne høre lyden av fragmenter idet de traff taket på bygningen. Det var en sjokk-artet opplevelse. Jeg opplevde at beina sviktet under meg, og jeg maktet ikke å stå oppreist. Alt vi kunne gjøre var å gå i dekning og prøve å berolige barna, forteller hun.

Morgenen etter startet også rolig, men på kvelden fortsatte Israel sin offensiv med enda kraftigere luftangrep. Lyden var ubeskrivelig intens; den skar gjennom marg og bein, forteller Zaina. På ny kjente hun lammelsen spre seg i beina.

– Barna var skrekkslagne, og ropte og skrek. Jeg tenkte med meg selv at når lyden i seg selv er fullstendig traumatiserende, hvordan er det da å bli bombet av en av disse rakettene?

VIKTIG Å FORBEREDE SEG. Det ble en lang natt for Zaina og familien. Barna hadde mareritt, og våknet ustanselig. Hadde det ikke vært

BESKYTTELSE MOT KRIGENS FARER: – Jeg er lut lei – det 1 august måtte hun selv ta i bruk kunnskapen hun lærer

for at våpenhvilen ble kunngjort i tolvte time, hadde hun satt i gang med evakuering. Familien er fortsatt svært preget av hendelsen.

– Jeg trengte flere dager på å komme meg, og barna har fortsatt mareritt. Mannen min har forsøker å være sterk, men jeg ser at det har gått inn på ham også. Bare å snakke om det, gjør meg uvel. Jeg er lut lei – det er uverdig å hele tiden skulle føle seg så utrygg.

Siden Zaina jobber med beredskap og beskyttelse, var barna så forberedt som de kunne bli. De visste at de måtte holde seg unna balkongen og alle vinduer, og hva de kunne gjøre for å beskytte kroppen sin dersom det skulle komme til å smelle.

– Det var en opprivende hendelse som

er uverdig å hele tiden føle seg så utrygg, sier Zania Abuyunis som er CPP-koordinator for Norsk Folkehjelp, bort da Israel igjen bombet Gaza. FOTO: COLIN BENT

illustrerer hvor viktig det er å forberede seg. Tiltak som kan minske risikoen, som å forberede et «trygt rom» og et beredskapslager, pakke en beredskapsbag og ha en plan i fall det skulle bli nødvendig å evakuere. Alt dette er helt avgjørende å ha på plass når du bor i en krigssone, forklarer Zaina.

BRUKER SOSIALE MEDIER. De siste par årene har Norsk Folkehjelp konsentrert sin CPP-innsats mot Nord-Gaza, Gaza by, Øst-Gaza og østlige Khan Yunis, som er de lokalsamfunne som ble hardest rammet under bombingene i mai 2021. Her har organisasjonen også delt ut førstehjelpsutstyr og informasjonsmaterieell.

– Vi har også trappet opp tilstedeværelsen i sosiale medier og hatt kampanjer i Folkehjelpas CPP-kanaler på Facebook, Instagram, YouTube og TikTok. Både under bombingene av Gaza i mai 2021 og i august 2022 tok Norsk Folkehjelp i bruk sosiale medier for å spre sikkerhetsmeldinger på Gazastripen, sier Zaina.

– Innbyggerne i Gaza har helt klart blitt mer bevisst på risiko, og flinkere til å ta sine forholdsregler. Likevel er behovet fortsatt stort for økt kunnskap, spesielt i grenseområdene der risikoen er størst, og tilgangen til informasjon ofte mangelfull, avslutter hun.

Ett skritt fram og to tilbake for Norge i FN

21.–23. juni 2022 ble det første statspartsmøtet for traktaten som forbyr atomvåpen avholdt i FN i Wien. Traktaten, som ble vedtatt i 2017 og trådte i kraft i 2021, er hittil undertegnet av 89 stater og ratifisert av 66. I tillegg til statspartene hadde flere land, heriblant NATO-landene Norge, Tyskland, Belgia og Nederland, valgt å delta som observatører. Norsk Folkehjelp var også til stede sammen med en rekke andre sivilsamfunnsaktører.

Etter å ha vært avvisende til traktaten siden den ble vedtatt i 2017, var det knyttet stor spenning til hvilke signaler Norge ville gi under møtet. Selv om Norge ikke vil undertegne og ratifisere forbudstraktaten fordi NATO bygger sin sikkerhet på atomvåpen, ble det uttrykt ønske om konstruktiv dialog mellom alle stater for å fremme kjernefysisk nedrustning og motvirke polarisering.

Derfor var det ekstra overraskende og sjokkerende at Norge bare to måneder senere valgte å ta to skritt tilbake i atomvåpenkampen under FNs generalforsamling i New York. Her ville de ikke stille seg bak et felles krav fra 147 stater om at atomvåpen aldri under noen omstendigheter blir brukt igjen.

I Hurdalsplattformen lovet regjeringen å ta initiativet til å fokusere på de humanitære konsekvensene av atomvåpen. Det er et løftebrudd når regjeringen aktivt sier nei til å stille seg bak et innlegg i FN nettopp om atomvåpens humanitære konsekvenser. Det er også et linjeskifte, ettersom den forrige rødgrønne regjeringen flere ganger stilte seg bak nøyaktig samme budskap i FN.

Klar til å rydde miner i Ukraina

Markeringen av den ukrainske frigjøringsdagen 24. august var også markeringen av et halvt år med krig. I løpet av disse månedene har Norsk Folkehjelp gått fra å ha ingen aktivitet i landet, til å stable på beina sitt kanskje hittil største mineryddingsprogram.

INGEBJØRG SØRENES (tekst)

Før den russiske invasjonen 24. februar var Ukraina et blankt lerret for Norsk Folkehjelp. Det hadde vært kontakt med myndighetene under Donbas-krigen, men konklusjonen den gangen var at det var nok organisasjoner som drev minerydding i landet.

At myndighetene hadde nok personell til å håndtere mineryddingsarbeidet for egen maskin, var tilbakemeldingen også de første ukene etter invasjonen i februar. Det de hadde behov for var materiell, da store deler av utstyret til minerydderne i Det ukrainske direktoratet for sivil beredskap [SESU] hadde gått tapt i offensiven mot Mariupol.

– Vårt første oppdrag i Ukraina ble derfor å få transportert beskyttelsesutstyr, metall-detektorer, kjøretøy, førstehjelpsskrin og annet utstyr til SESUs mineryddere. Vi har utstyrt ti av SESUs mineryddingsteam, med totalt 50 ansatte, i Kyiv- og Zaporizhzhia-området, forteller Alberto Serra, leder for Norsk Folkehjelps landprogram i Ukraina.

MINEBEVISSTGJØRING REDDER LIV. Det skulle imidlertid ikke gå mange ukene før det ble tydelig at mengden miner og eksplosiver Ukraina står overfor, mangler sidestykke i nyere tid. Ukrainske styresmakter ga kontrabeskjed til hele minesektoren om at landet trengte all bistand de kunne få med å rydde miner og eksplosiver. I løpet av to måneder fikk Norsk Folkehjelp etablert et kontor i Kyiv med noen få ansatte.

– Målet er å være i gang med mineryd-

MINERYDDINGSPROGRAM: På kort tid skal leder for Norsk Folkehjelp i Ukraina, Alberto Serra, stable på beina et stort mineryddingsprogram. FOTO: LUDVIG GUNDERSEN

dingsoperasjoner før året er omme. Vi har også inngått partnerskap med mineryddingsorganisasjonen Ukrainian Deminers Association [UDA] om å starte opp et program for beredskap og beskyttelse [CPP], og gi opplæring i minebevisstgjøring, forklarer Serra.

Aktivitetene vil foregå i Kharkiv i øst og potensielt også i Sumi-regionen i nordøst. Fordelen med å knytte til seg lokale partnere er at de allerede har et bredt nettverk og kan ta større risiko – begge viktige forutsetninger når man skal operere i disse områdene. Det er et akutt behov i befolkningen for bedre beskyttelse mot det enorme omfanget av miner og eksplosive rester som ligger strødd på bakken.

– Spesielt i Kharkiv-området er det hyppige bombeangrep. Vi snakker om Ukrainas nest største by, en ihjelbombet millionby som fortsatt huser tusenvis av mennesker som ikke vil eller kan forlate hjemmene sine. Å lære

dem noen forholdsregler de kan ta under bombeangrep, og hvordan de kan unngå å havne i en mineulykke, vil definitivt bidra til å redde liv, sier Serra.

ENORME MENGDER MINER. Omfanget av miner og eksplosiver har foreløpig vært umulig å tallfeste. Ukrainske myndigheter anslo først at et område på 300 000 km² var minelagt, et tall som ifølge Serra er hinsides da det ville tilsvart halve landarealet.

– Nå er tallene justert ned til 160 000 km² – fire ganger Sveits – som nok heller ikke er helt realistisk. Når krigføringen har vært så vilkårlig fra russisk side, kan det imidlertid godt tenkes at et område i denne størrelsesordenen vil måtte kartlegges. Det er uansett hevet over enhver tvil at mengden eksplosiver vi står overfor i Ukraina er av et omfang ingen har sett maken til siden 2. verdenskrig, forteller Serra.

I løpet av september og oktober skal Norsk Folkehjelp ansette og lære opp mineryddere som skal jobbe med ikke-tekniske undersøkelser og minerydding. Undersøkelsene innebærer å ha samtaler med lokale myndigheter,

KRATER: Mineryddere fra SESU undersøker et krater etter et russisk rakettangrep i Kharkiv-regionen 1. august. FOTO: REUTERS/ VYACHESLAV MADIYEVSKYY / NTB SCANPIX

allerede programmer i Øst-Ukraina før 24. februar, og har nå re-lokalisert seg i Kyiv-området. Organisasjonene møtes jevnlig, og har et godt samarbeid. Serra anslår at det vil ta mange tiår å fjerne alle minene og eksplosivene i landet. Det er med andre ord mer enn nok arbeid til alle.

Sektoren har vært flink til å kartlegge hvilke våpentyper som er brukt i krigen, så minerydderne vet hva de går til. Tradisjonen tro når det kommer til russisk krigføring, er hele våpenarsenalet tatt i bruk, fra ulike varianter antipersonellminer og stridsvognminer til raketter og missiler. Både i Kharkiv og i Sumi-regionen er bruk av klasevåpen bekreftet.

– Mange har kanskje hørt snakk om PFM1, den grønne lille sommerfuglminen som skytes ut i raketter. Den ble hyppig brukt i Afghanistan på 80-tallet og er svært farlig, da den har en selvutløsende mekanisme som ofte ikke slår inn. Sommerfuglminen har mange liv og lemmer på samvittigheten, spesielt blant barn som forståelig nok blir nysgjerrig på disse gjenstandene, sier Serra.

LEVER MED RISIKOEN. Fra 24. februar til august er det registrert og verifisert 90 mine- og eksplosivulykker i Ukraina. I realiteten er tallet sannsynligvis høyere. Store jordbruksarealer er minelagt, og mange av ulykkene skjer nettopp på åkeren.

– Sist uke ble en 65-år-gammel mann og en gutt på 16 år rammet av en mine i en åker i Kyiv-traktene. Gutten fikk livstruende skader, men overlevde. Mannen klarte seg ikke. Vi frykter at antall ulykker vil øke ytterligere til vinteren når kulda setter inn og den akutte mangelen på brennstoff vil tvinge folk ut i skogen for å samle ved, sier han.

Etter at Alberto Serra ankom Kyiv i starten av mai, har krigen i all hovedsak flyttet seg til sørlige og østlige deler av landet. Han forteller at hovedstadens innbyggere har gått fra å tilbringe flere timer i bomberommet hver dag, til å leve et tilnærmet normalt liv. Det er liv i gatene, og butikker, kafeer og restauranter holder åpent. På veiene er trafikkorken tilbake.

– Det har bare vært ett angrep i Kyiv etter at jeg kom hit. En rakett traff en boligblokk, ødela tre etasjer og drepte flere sivile. Så situasjonen er på ingen måte normal, men risikoen har blitt en del av folks hverdag. De færreste løper nå i bomberommet når flyalarmen går, avslutter han.

KRITIS FOR LANDBRUKET: Ukrainske bønder er særskilt utsatt for landminer og eksplosiver. Hittil i år er det registrert 90 ulykker, men man regner med at det er store mørketall. FOTO: AFP PHOTO / UKRAINIAN / EMERGENCY SERVICE / NTB SCANPIX

bønder og øvrige innbyggere for å kartlegge hvor eksplosivene befinner seg. Først når dette er gjort, kan selve mineryddingen ta til.

GOD OVERSIKT OVER VÅPENTYPER. Det er ikke bare Norsk Folkehjelp som er i Ukraina for å rydde miner. Flere organisasjoner hadde

Frivillig arbeid i et kontrastrikt lokalsamfunn

– Nei, vi tror ikke faren for noe russisk angrep på Finnmark har økt etter invasjonen av Ukraina. For oss er det stadig like viktig å bidra til å ivareta et godt forhold til våre naboer over grensa og lokalt her i Kirkenes, på tross av storpolitikken. Denne krigen gjør stor skade for den vanlige innbygger både i Ukraina og i Russland.

INGER SANDBERG (tekst og foto)

De siste par årene har Kathrine P. Strønen vært leder av Norsk Folkehjelp Sør-Varanger, organisasjonens eneste lag med Russland som nærmeste nabo. I Kirkenes utgjør russere seks-sju prosent av befolkningen. Tre av seks styremedlemmer i laget er russiske. I Kirkenes er samhandling med våre naboer i øst en mangeårig, solid og stolt tradisjon. Slik er det også i andre deler av Finnmark, Norges største fylke i utstrekning, med ca. 70 000 innbyggere.

Solberg-regjeringens påbegynte sammenlåning av fylkene Troms og Finnmark er vedtatt reversert av vår nåværende regjering.

SØRINGEN SOM BLE FINNMARKING. Kathrine er opprinnelig fra Fredrikstad, men har bodd i Kirkenes i 20 år. – I mange år var jeg sykepleier på sykehuset her i byen. Etter hvert tok jeg videreutdanning, og nå har jeg vært lektor i videregående her i fem år. Læreryrket gir mer forutsigbar fritid, noe jeg verdsetter mye. Det kommer også ledervervet mitt til gode å ikke jobbe skift, sier Kathrine.

Laget har en lang tradisjon med aktiv innsats for bedre integrering i lokalsamfunnet av nye tilflyttere, både arbeidsmigranter og flyktninger, blant annet gjennom prosjektet Kjærringhjelp.

Da Appell besøkte Kirkenes i begynnelsen av mai, hadde byen tre grader, regn og vannrett snø med enkelte solgløtt innimellom. Fire måneder senere er det +25 og strålende augustsol. Kathrine forteller entusiastisk at siste tur ut i nærområdet ga en bugnende fangst av kantareller, krøkebær, blåbær og

de berømte, solgylne Finnmarks-moltene. Kontrasten til vinter og mørketid kunne neppe vært større!

KORONA LA LOKK PÅ ALL AKTIVITET. – Som alle andre frivillige her i landet måtte vi sette

aktivitetene våre på vent under pandemien. Korona var både en lik og en felles utfordring for samtlige lokallag i Norge, men krigen i Ukraina er en helt annen type utfordring for oss med grense mot Russland. Dere spør på må forstå at Kirkenes alltid har vært et svært internasjonalt orientert lokalsamfunn, helt fra pomorhandelen og opp til i dag. Her har folk fra mange nasjonaliteter vært hverandres naboer og jobbet fredelig sammen i årevis. Men ja, også vi er imot denne krigen, sier Kathrine.

Nesten alle gate- og veiskilt i Kirkenes er skrevet på norsk og russisk eller samisk. Etter invasjonen kom det et forslag om å stryke de russiske navnene. – Dette ble heldigvis avvist i kommunestyret. Det var et klokt valg av våre politikere, for slike symboler kan bety mer for folk enn vi tror. Det er jo beviselig Putin og ikke den vanlige russer som står bak krigen mot Ukraina!

Under koronapandemien kunne man velken søke eller få grenseboerbeviset, som alle må ha for å kunne ferdes fritt over grensa mot Russland innenfor et geografisk begrenset område – Petsjenga for nordmenn til Russland og Neiden for russere i Norge. Nå er det igjen mulig å søke og få grenseboerbeviset, men det er også mange som nøler mer enn før med å krysse grensa over Stor-skog.

Barentssekretariatet har kontor i Kirkenes. Det etter hvert godt kjente Folk til folk-samarbeidet har også tilhold her, og har bidratt sterkt til et langvarig samarbeid mellom folk på grunnplanet i Norge og folk på grunnplanet på Kola, særlig i Murmansk-regionen. Dette prosjektet har også bidratt

SØR-VARANGER KOMMUNE

- Ca. 10 000 innbyggere, mange med samiske, finske, kvenske og russiske røtter.
- Kommunen grenser til Russland i øst og Finland i sørøst.
- Storskog er eneste lovlig passering langs den snaut 20 mil lange grensa mot Russland.
- Grensa blir overvåket av begge lands grensemyndigheter.
- Kirkenes er kommunens administrasjonssenter med ca. 4000 innbyggere.
- Pr. januar 2021 bodde det snaut 400 russiske statsborgere i Kirkenes.
- Jernmalmgruvene utenfor Kirkenes var i nær hundre år en bærebjelke for byens økonomi. AS Sydvaranger stengte ned i 1997, men gjenopptod som Syd-Varanger Gruver AS i 2007. Bedriften gikk imidlertid konkurs i 2015, og driften ble avvirket. I 2021 ble gruvene solgt til amerikanske eiere.
- Kirkenes har et stort sykehus, en videregående skole, noe turisme og et severdig museum. Hurtigruta anløper daglig.

SØRING: Kathrine P. Strønen er leder av lokallaget Norsk Folkehjelp Sør-Varanger. Hun er opprinnelig 'søring', men trives godt etter 20 år i Kirkenes.

til et positivt klima for Norsk Folkehjelps frivillige arbeid i Sør-Varanger.

SOS-BARNEBYER I MURMANSK. Styret i Norsk Folkehjelp Sør-Varanger har flere medlemmer med helsefaglig bakgrunn. – Vi har kompetanse både som frivillige Folkehjelpere og som personer med bred faglig erfaring. Laget har samarbeidet aktivt over flere år med SOS Barnebyer i Murmansk. Prosjektet dreier seg om støtte til russiske barn, ungdom og unge voksne med fysiske og mentale utfordringer. De fleste bor hjemme hos sine foreldre, som ofte har stor innsikt i barnas spesielle behov, forteller Kathrine.

– Vår støtte bidrar til å holde liv i flere aktivitetssentre for denne målgruppa i Murmansk. Helsevesenet i Russland har mange høyt utdannede ansatte, men langt svakere økonomiske muskler enn vi er så heldige å ha her i landet. Riktignok har de offentlige sykehus, men de er dårligere utstyrt enn våre. Norge har også mye medisinsk utstyr som

har gått ut på dato, men som fortsatt kan brukes til nytte for folk med særskilte behov. Vi gir aldri folk kontanter, men har tatt med klær og annet utstyr som mange mennesker i Murmansk trenger.

KJÆRRINGHJELP. – Før jeg ble aktiv i Norsk Folkehjelp, drev lokallaget i mange år prosjektet Kjærringhjelp, som også var aktive mange andre steder i Troms og Finnmark. Prosjektet dreide seg om at lokale kvinner skulle hjelpe kvinnelige tilflyttere, det være seg arbeidsinnvandrere eller flyktninger, til å orientere seg best mulig i lokalsamfunnet, forteller Kathrine.

– Kjærringhjelp har også veiledet kvinner som er utsatt for vold eller overgrep, og bidro til at noen fant veien til Krisesenteret. Vi har holdt liv i dette ganske så unike og livskraftige prosjektet, også uten økonomisk støtte. Utover høsten vil vi jobbe mer med å synliggjøre dette tilbudet, slik at de som trenger hjelp, vet hvor vi finnes.

FREDSSUPPE 8. MAI. Den sovjetiske armeen frigjorde Øst-Finnmark fra tysk okkupasjon i slutten av oktober 1944, et halvt år før frigjøringen av resten av Norge. I år inviterte Norsk Folkehjelp til Fredsborscht på den offisielle frigjøringsdagen 8. mai. Rødbet-suppa borscht er vanlig i store deler av Øst-Europa. Over 20 mennesker fra mange ulike nasjonaliteter kom, blant dem både russere og ukrainere.

– Dét satte vi stor pris på, sier Kathrine. – Vi vil fortsette å markere Norges frigjøringsdag, vi kan ikke dra ned rullegardina, det bor fortsatt folk fra alle verdenshjørner her i Kirkenes. I lokallaget er vi noen få ildsjeler og ikke altfor mange medlemmer, vi vil gjerne bli flere! Vi ønsker ikke å provosere noen, vi tror på fortsatt dialog mellom mennesker med ulike meninger og arbeider aktivt for å ikke skape splid innad i laget. Dette tror jeg vil være Norsk Folkehjelps beste bidrag til et fortsatt tolerant Kirkenes, understreker Kathrine ettertenksomt.

I mars signerte Norsk Folkehjelp en avtale med UDI om drift av akuttmottak ved Gardermoen for å ta imot flyktninger fra Ukraina. For noen er dette den første trygge «havna» etter å ha flyktet fra krigen.

↑ **ØNSKER VELKOMMEN:** Anja Hageler (t.v.) og Hala Al-Daraji er henholdsvis barnefaglig ansvarlig og miljøarbeider ved akuttmottaket.

→ **ENVEISBILLETT:** Olesia Skydan og datteren hennes kjøpte enveisbillett til Oslo etter at de måtte overnatte på en togstasjon i Polen.

Det første møtet med N

LUDVIG GUNDERSEN [tekst og foto]

Scandic Gardermoen – en drøy ti minutters kjøretur fra Oslo Lufthavn – er et typisk flyplasshotell, med gratis Wi-Fi, konferanserom og møtefasiliteter. Men siden mars i år har hotellet gått fra å huse konferansedeltakere og ferierende familier under mellomlanding til å ta imot flyktninger fra Ukraina.

Akuttmottaket skal sørge for innkvartering for flyktningene de første dagene etter ankomsten til Norge, før de blir registrert hos politiet og kan dra videre til innkvartering og

bosetting i norske kommuner. De som skal videre ut i landet geleides inn i bussen og får en varm avskjed. De nyankomne møtes med et varmt smil og et «velkommen» av staben, på både russisk og ukrainsk. De ansatte gjør sitt beste for å imøtekomme de ulike behovene beboerne måtte ha.

– Vi hjelper folk med alt fra klær til å bestille tannlege, forteller miljøarbeider Hala Al-Daraji. Hun og resten av teamet på mottaket bistår også UDI med registrering av dem som kommer. Dette arbeidet er med på å stake ut flyktningenes videre vei i Norge.

– Vi kartlegger informasjon om venner og eventuelle familierelasjoner, så de kanskje kan bosettes der. Vi spør også om helseutfordringer, da dette kan være til hjelp for UDI hvis det er behov for tilrettelagt bolig, men beboerne kan velge å ikke svare på dette, forteller Al-Daraji.

FIKKINGEN HJELP I POLEN. Mellom 70 og 100 flyktninger oppholder seg på akuttmottaket til enhver tid, og de ansatte kan assistere opptil 50 personer i løpet av en dag. To av dem er Olesia Skydan og datteren hennes.

orge

Skydan tilbrakte natta på togstasjonen siden det var umulig å oppdrive tak over hodet i Polen. Dagen etter kjøpte hun en enveisbillet til Oslo Lufthavn. Her meldte hun seg til politiet og ba om hjelp. Hun hadde hørt om Norge fra broren, som hadde kommet til Norge tre måneder tidligere.

– Menneskene jeg har truffet her er veldig hyggelige, ikke som i andre land. Trygghet er veldig viktig for meg, sier Skydan.

FRA FRIVILLIG TIL ANSATT. Luliia Korchagina er utdannet økonom, og kom til Norge fra

NY KARRIERE: Økonomen Luliia Korchagina kom til Norge fra Ukraina for fem år siden. Da Russland gikk til angrep meldte hun seg først som frivillig, så ble hun ansatt som miljøarbeider ved mottaket.

Ukraina for fem år siden for å studere regnskap. Da Russland invaderte Ukraina i februar, og flyktningstrømmen til resten av Europa begynte, brukte hun ikke lang tid på å bestemme seg for å endre karriere. Hun meldte seg øyeblikkelig som frivillig, først som tolk, før hun til slutt fikk en stilling som miljøarbeider.

– Jeg er en sosial og kreativ person, og glad i å jobbe med mennesker, forteller hun. – Dette er folk fra mitt hjemland, og jeg vil hjelpe mine landsmenn. De har et stort behov for å snakke, og halvparten av arbeidet mitt går nå ut på å gi psykisk hjelp. Folk stoler på meg, og det er hyggelig og givende. Det krever mye energi, men når folk er takknemlige, varmer det hjertet mitt.

EN TRAMPOLINE FULL AV LIV OG LATTER. En viktig del av Norsk Folkehjelps arbeid på mottaket er å gi flyktningene et best mulig opphold de dagene de er der. Nesten halvparten av dem som kommer er barn.

– Det er viktig at de aktiviseres, slik at de får tankene over på noe annet enn den situasjonen de kommer fra, forteller barnefaglig ansvarlig ved mottaket, Anja Hageler, mens hun titter ut av vinduet på kontoret og ned på gressplenene utenfor.

– Jeg bare spurte på Obs, og fikk en trampoline til 7000 kroner. Den er hele tiden full

av glade unger, smiler Hageler. Mottaket har også et eget lekerom og rom for TV-spill. Innsatsen fra frivillige har også vært viktig for barnas trivsel.

– Vi er veldig fornøyd med lokalsamfunnet og lag i Oslo som har sluttet opp om oss. Vi har hatt opplegg nesten hver dag siden mai, forteller frivillighetsansvarlig ved mottaket, Halvor Ravn Holøyen. Likevel understreker han at det ikke kan bli for mange frivillige.

– Det er alltid behov for frivillige i de aktivitetene som er satt opp, sier Holøyen og legger til at flere burde melde seg. – Det er mye å lære av det. Her kan du få venner, lære språk og gjøre noe givende. Det er sterkt å anbefale.

ØNSKER FRIVILLIGE: Halvor Ravn Holøyen er frivillighetsansvarlig på mottaket. Han håper at mange melder seg som frivillige.

Solidarisk innsats for a

AKTIVITETER: Solidaritetsungdomslaget stiller med frivillige tre ganger i uka på mottaket.

Hva må gjøres for å vekke et ungdomslag til live, og samtidig ta ansvaret for aktiviteter for flere hundre flyktninger? Svaret er pizza.

LUDVIG GUNDERSEN [tekst og foto]

Etter flere år med pandemi og nedstenging lå Norsk Folkehjelps kanskje mest aktive ungdomslag – Solidaritetsungdommen i Oslo – i dvale. Aktive medlemmer hadde gått videre til andre verv eller forsvunnet. Bare styret satt igjen.

Hvordan få laget på beina igjen? Dette var en utfordring Atia Ijaz ikke kunne si nei til. Nyinnflyttet til hovedstaden fra Bergen tok

hun utfordringen på strak arm. Et nytt styre ble samlet, og i april tok hun offisielt over lederrollen.

NYE OPPGAVER. Samtidig som det nye styret jobbet med oppbyggingen av laget, begynte de flyktningene fra Ukraina å strømme til Norge. Lederne av Solidaritetsungdommen i Oslo ble invitert til en koordineringsgruppe i Norsk Folkehjelp for å planlegge aktiviteter for flyktningene.

Solidaritetsungdommen hadde tidligere tilbudt leksehjelp til flyktninger, men styret hadde ingen erfaring med å drive sosiale aktiviteter på mottak. Det var heller ikke planen at dette skulle bli en av hovedaktivitetene, men 11. mai samlet styret en liten gjeng med nye frivillige og satte kursen mot Norsk Folkehjelps akutt-mottak for ukrainske flyktninger på Gardermoen.

– Første gang var jeg litt redd. Hadde barna lyst til å leke med meg, og ville jeg klare

å skape kontakt? Vi hadde jo ikke noe felles språk, sier Ijaz' samboer, Gunnar Johnsen. Selv om han har rukket å runde 30 år, og dermed ikke får lov til å være medlem i Solidaritetsungdommen, har han vært en viktig støttespiller for laget.

ET VARMT MØTE. Det første møtet ble hjertevarmt, for inne på akuttmottakets lekerom viste det seg at språket ikke ble noe barriere i det hele tatt.

– Jeg satte meg ned med to ark framfor meg. Da kom det en liten blond kar fram og så på meg, satte seg ned og begynte å tegne han også. Han hadde tegnet en robot, og han

lyste opp da jeg gjorde det samme. Så tegnet han en laserstråle over på min tegning og krysset over min robot, før han flirte, forteller Johnsen og flirer selv. Resten av dagen gikk det i papir og fargeblyanter.

– Da vi skulle dra, tegnet han et lite hjerte til meg, smiler Johnsen. – Det er givende å se at du kan gjøre en forskjell. Det er derfor jeg er frivillig. Det er derfor jeg er med i Norsk Folkehjelp, følger han opp.

FÅR SÅ MYE IGJEN. Fem måneder senere har Solidaritetsungdommen i Oslo stilt med frivillige tre ganger i uka på akuttmottaket, til hobbyverksted, uteaktiviteter og språkkafé. Laget teller nå rundt ti aktive frivillige, blant dem Kristin Leegard Halvorsen og John Mikkelsen.

– Jeg ble født i Ukraina på Krim. Det er mitt land. Jeg kjenner kulturen godt. For meg er det veldig viktig å hjelpe mine folk i denne desperate tida. Det er dette som motiverer meg til å dukke opp hver gang, forteller Mikkelsen.

Halvorsen forteller at hun lenge hadde tenkt på å bli frivillig, og at krigen i Ukraina ga henne den siste dytten.

– For meg er det viktig å kunne gjøre en innsats. Krigen i Ukraina kom tett på, og jeg følte at jeg bare måtte gjøre noe. Jeg tror mange kjenner på det samme, og det å være frivillig er en enkel måte å bidra på. Ja, du bruker litt av fritida di, men du får så utrolig mye tilbake, fastslår hun.

SKULLE BARE MANGLE. Atia Ijaz mener at alle har en plikt til å hjelpe andre, om de får muligheten til det.

– Hva slags samfunn hadde vi hatt, om vi bare hadde gjort ting for oss selv? Folk som ikke står i det selv må også kjempe kampene – være allierte. Du blir utbrent om du står i det alene. Det gir energi når du ser andre, som selv om de kanskje ikke helt klarer å sette seg inn i situasjonen din, likevel viser at de er villig til å være der for deg. Det har så mye å si. For da får du kanskje en pause selv, sier hun.

Plikten til tross – Ijaz og Johnsen er likevel klar over at de spør om mye når de ber folk om å bruke fritida si på frivillig arbeid.

– De bruker ikke bare tid på Gardermoen. Vi ber om at de skal møte opp på Oslo S, ta toget, vente, ta buss. For å komme seg tilbake, må de ofte sitte en halvtime og bare

REVITALISERT: Atia Ijaz og Gunnar Johnsen har lagt ned en stor innsats for å få solidaritetsungdomslaget Kristiania på beina igjen.

MYE TILBAKE: Kristin Leegard Halvorsen, Khalid Harriche og John Mikkelsen synes de får mye igjen for å bruke fritida si som frivillige.

vente på toget. Men folk gir, og det får de energi av, sier Johnsen.

BESTILL PIZZA. Ijaz og Johnsen innrømmer også at det noen ganger kan bli mye arbeid og hektiske dager, men å være frivillig er helt klart verdt det.

– Det skaper et samhold, du blir en del av noe. Kanskje er det mange som ikke vet hva de skal gjøre på fritida, kanskje er de ensomme? Da er det å være en del av noe og treffe andre veldig fint, sier Ijaz, og understreker at som frivillig er det sjelden du føler deg ensom.

For dem som kunne tenke seg å starte med aktiviteter i sitt eget lokalsamfunn, er hennes beste tips:

– Pizza! Inviter til pizza. Finn ut hvilke behov som er til stede der du bor. Hva folk trenger, hva de snakker om. Det gjelder også å ha litt flaks. Du må finne et par mennesker som ønsker å være aktive, som du kan trives med. Er du bare én person som ønsker å starte med aktiviteter, brenner du deg ut med én gang.

Den viktige praten over

SAMLINGSPLASS: Ihor Vlasenko, Ludmila Filonenko med datteren og Zain Sarhan mener samlingsplassen er viktig både for å få informasjon, lære språket, men også for å sosialisere seg.

Over seks millioner mennesker har blitt drevet på flukt etter Russlands invasjon av Ukraina. For øykommunene i Sunnhordland har det krevd en mobilisering av lokalsamfunnet, der Norsk Folkehjelp spiller en sentral rolle.

LUDVIG GUNDERSEN [tekst]

Hendene strammer seg om reipet, før Ammar lar seg slippe i fritt fall ned fra den ruvende Langholmsundet bru. Ti meter fra betongen og ned til vannskorpa akkompagneres av jubel-skrik og føtter dinglede rett over tang og tare.

Med oransje og blå hjelmer, og seler godt tjora fast rundt beina, hiver den ene våghalsen etter den andre seg over rekkverket på brua.

– Dette er veldig morsomt, og bare kult, smiler Vsevolod Kravchenko. 15-åringen og 12 andre ungdommer fikk full mestringsfølelse

etter rappelling, kajakkpadling og friske dypp i sjøen da Norsk Folkehjelp besøkte Dale Oen Experience på Langholmen nord for Bergen.

– Det er også flott å snakke med folk og å finne nye venner. Dager som dette er veldig bra og viktig, sier 19 år gamle Ihor Vlasenko.

LOKALSAMFUNNET MOBILISERER. Vsevolod og Ihor var blant dem som måtte flykte fra hjemlandet da Russland gikk til angrep.

– Nå føler jeg meg bra; det er mange gode mennesker som hjelper oss her, forteller Oleksii Volkov.

Oleksii var danselærer i byen Slovyansk i distriktet Donetsk, som i juli ble en del av frontlinja for de russiske framrykningene. Oleksii ønsket ikke å bli soldat, og var en av de første som forlot hjemlandet. 4. mars ankom han Stord, som en av de ukrainske flyktningene Norge skal bosette i 2022. Stord kommune skal ta imot 175.

Dette krevde mobilisering av lokalsamfunnet ute i øykommunen, og Norsk Folkehjelp Sunnhordland ble forespurt av kommunen om å drive en samlingsplass for hele regionens flyktninger – et ukentlig tilbud i Leirvik – der lavterskel er nøkkelordet.

– Hver uke kommer jeg hit for å spise mye mat, flirer Oleksii.

EN VIKTIG SAMLINGSPLASS. I Leirvikstova på Stord sitter praten og latteren løst hos Luidmyla Filoneko, Ina Tysmusheva og drøyt 20 andre ukrainske flyktninger. Men tanken

kaffekoppen

på konflikten i hjemlandet og dem som ble igjen er vanskelig å legge vekk.

– Det har vært stressende. Vi har levd lenge i Ukraina, og nå må vi starte på nytt, sier Ina. Hun kom til Norge fra Kyiv med døtrene sine, akkurat som Luidmyla. Resten av familien er igjen i hjemlandet.

– Jeg har en eldre datter på 14 år. Hun ønsket å bli igjen med faren sin, som jobber som sykepleier. Hun ringer hver dag og forteller at hun kan høre bombene, og spør når jeg kan hente henne, sier Luidmyla.

Flyktningene har mange behov, men de viktigste er trygghet, barnas utdanning, og ikke minst en arbeidsplass å gå til for å normalisere hverdagen.

Kvinnene forteller at samlingsplassen på Stord har vært viktig for å få informasjon, lære språket og sosialisere seg.

– Det er også viktig at barna mine har et sted de kan ha det gøy, sier Luidmyla.

NOEN SOM LYTTER. – En prat over litt frukt og en kopp kaffe betyr mye om du er ny i et land og flykter fra krig. Dette var noe jeg savnet da jeg kom til Norge, forteller Susan Abdallah, leder av Norsk Folkehjelp Sunnhordland.

Susan bodde og jobbet som lærer i Palestina fram til 2009, da et raketangrep la både hjemmet hennes og skolen hun jobbet på i ruiner. Etter at hun kom til Norge og Stord, tok det lang tid før hun følte seg trygg.

– For meg tok det to år før jeg kunne gå på gata og ha det bra. Etter klokka seks på kvelden holdt jeg og barna mine oss hjemme, forteller hun. – Det er ulikt fra person til person når du føler deg trygg og ting faller på plass. Om du kommer fra krig, trenger du tid. Du trenger forståelse og at noen lytter.

– Folk kan ikke bare bli sittende hjemme, de har behov for kontakt med andre. Derfor bestemte vi i Norsk Folkehjelp oss for å fortsette med samlingsplassen i sommerferien.

VIL IKKE UNNVÆRE NORSK FOLKEHJELP.

Susan er blitt en kjent skikkelse i lokalsamfunnet. I tillegg til ledervervet i Norsk Folkehjelp, sitter hun i kommunestyret for Arbeiderpartiet, leder kontaktutvalget for innvan-

drere og flyktninger, og er styreleder i blokka hun bor i. Alt dette får hun til på toppen av fast jobb som lærer.

Tid, det lager hun. Og selv om hverdagen kan bli hektisk, vil hun aldri ha vært Folkehjelpa foruten.

– Norsk Folkehjelp jobber med ting jeg personlig tror på. De sier at folk forandrer verden, og det tror jeg fullt og fast på.

VIKTIG FOR SAMFUNNET. Norsk Folkehjelp Sunnhordland er en aktiv og viktig aktør for inkluderingsarbeidet i regionen. Laget har også god hjelp av ungdomslaget, som på to år har gått fra å være nyoppstartet til å telle over 40 medlemmer. I tillegg til å hjelpe til på samlingsplassen for flyktninger, driver ungdommene blant annet med leksehjelp. De har også hatt aktiviteter for lokale ungdommer og barn i sommerferien.

– Det er mange ungdommer på Stord, og med mindre du driver med idrett fra ung alder kan det være vanskelig å få et skikkelig sosialt liv, sier Maria Abdallah, en av ungdomsmedlemmene. – Mange av flyktningene som har kommet til Norge er i 14–16-årsalderen og har ikke nødvendigvis mulighet til å drive med dette.

Men det er nyttig for samfunnet at ungdommene finner sin plass og har et sted å gå til.

Som datter av Susan, var det aldri noe spørsmål om Maria skulle bli med i ungdomslaget, og hun var blant de første medlemmene.

– Gjennom gruppa vår er det mange som har funnet sin plass og blitt tryggere sosialt og på seg selv. De fleste i gruppa kom først for å delta i aktiviteter, men likte det så godt at de meldte seg inn.

Dette er noe ungdomsgruppas leder, Abel Tesfay Berhane, kan skrive under på.

– Jeg var ikke slik da jeg startet. Jeg var ikke sosialt aktiv – det var bare skole, hjem og skole, hjem. Men i gruppa ble jeg kjent med folk. Jeg fikk en familie av venner. Vi er en familie på 40 stykker, sier han.

MANGFOLD OG DIALOG. Susan forteller at det har vært viktig for lokallaget å inkludere flere enn de ukrainske flyktningene i aktivitetene sine. Da folkehjelpslaget ble invitert til Dale Oen Experience, tok de derfor også med seg sine egne medlemmer – etnisk norske og ungdommer med minoritetsbakgrunn. Det samme gjelder samlingsplassen for flyktninger. Her er dørene åpne for alle.

AKTIV: Susan Abdallah [t.v.] er leder for Sunnhordland lokallag, hun sitter i kommunestyret, leder kontaktutvalget for innvandrere og flyktninger og er styreleder i blokka der hun bor. I tillegg til fast jobb som lærer. Her er hun ute og klatrer sammen med Zayda Seleman Salihute og resten av ungdommene i laget.

Møter flyktningene med et smil

I 28 år har Norsk Folkehjelps mottakstjeneste på Gardermoen tatt imot over 45 000 kvoteflyktninger. Å være den første personen mennesker på flukt møter i Norge innebærer ikke bare et stort ansvar; det krever tålmodighet og – minst like viktig – et stort smil.

LUDVIG GUNDERSEN [tekst og foto]

Turkish Airlines legger til gaten ved Oslo lufthavn. Et kaos av turister, dresskledde jobb-reisende og stressede småbarnsfamilier presser seg gjennom den smale glassgangen fra flyet og mot passkontrollen. I mengden står Samah Shokr og Patrick Ivan Kirya-Atabala og følger nøye med.

Lista sjekkes flere ganger før Shokr vinker til seg flere fra folkemengden, og hilser på arabisk. Denne gangen er det 31 syriske flyktninger som ankommer.

– Alle er redegjort for, konstaterer Shokr. Hun er teamleder for Gardermoen-tjenesten i Norsk Folkehjelp.

OVERFØRINGSFLYKTNINGER: Flyktninger fra FN-leirer rundt om i verden som ikke kan returnere til sine hjemland eller få varige løsninger i landene der leirene er.

GODT FORBEREDT. Siden 1994 har Norsk Folkehjelp drevet mottakstjenesten på Oslo Lufthavn Gardermoen på oppdrag fra UDI. I løpet av disse 28 årene har over 45 000 overføringsflyktninger fått assistanse.

Fram til 2015 ankom drøyt 1000 overføringsflyktninger til Gardermoen hvert år. Dette økte til 3000 da norske myndigheter bestemte seg for å ta inn flere syriske flyktninger. Etter at krigen i Ukraina brøt ut, anslår UDI at det bare i år vil komme 35 000 overføringsflyktninger fra Ukraina til Norge.

– Det varierer hvor mange som kommer per ankomst. Noen ganger er det snakk om 60 på én gang, andre bare én. Vi er uansett forberedt på å ta imot så mange som trengs, og det går som regel helt fint, forteller Shokr.

STORT ANSVAR OG STORE SMIL. Flyktningene som ankommer Oslo Lufthavn er såkalte overføringsflyktninger eller kvoteflyktninger. Enkelt forklart er dette mennesker som ikke kan returnere til hjemlandet sitt, ei heller tilbys varige løsninger i landet de oppholder seg i. De blir derfor overført til et tredje land – i dette tilfellet Norge.

Det er ansatte i mottakstjenesten til Norsk Folkehjelp som er de første som møter flyktningene når de setter beina på norsk jord. Hvordan familiene blir møtt, har derfor mye

ANKOMST: 31 syriske flyktninger ankommer Oslo Lufthavn med Turkish Airlines.

å si for starten på deres nye liv i det fremmede landet.

– Som flyktningkonsulent kan jeg bidra positivt til folks oppfatning av Norge, derfor er det viktig å møte alle med et smil, sier Shokr.

EN STOR PÅKJENNING. Teamet på Gardermoen består av ni flyktningkonsulenter. Deres jobb er å være trygghetspersoner og veilede flyktningene gjennom flyplassen fram til de

← **GATEN:** Samah Shokr og Patrick Ivan Kirya-Atabala er klare til å ta imot nye overføringsflyktninger på Gardermoen og løse dem gjennom flyplassen fram til de blir møtt av bosetningskommunen eller reiser videre med fly til et annet sted i Norge.

blir hentet av kommunen der de skal bosettes eller drar videre med fly.

Selv for den mest erfarne reisende kan flyplasser være en påkjenning, med kanselleringer, bagasje som ikke kommer fram eller overvekt på bagasje. Overføringsflyktninger har i tillegg ofte liten erfaring med flyplasser, og heller ikke et felles språk med de ansatte på Gardermoen.

– Men vi er ikke redd for at problemer skal oppstå. Da løser vi dem, forteller Kirya-Atabala. Det mest dramatiske han selv har opplevd var et barn som kom bort fra moren sin på flyplassen.

– Men det endte godt, barnet hadde ikke gått langt bort, forsikrer han.

VIKTIG MED FELLES FORSTÅELSE. Tålmodighet og felles forståelse er nøkkelen i møte med dem som ankommer landet for første gang, mener Shokr. Hun forteller at i tillegg til å ha felles språk med flyktningene, har flere av flyktningkonsulentene samme bakgrunn.

– Vi vet at flyktningene kommer fra tøffe kår. De er slitne på grunn av reisa og spent på hva som venter dem nå når de har fått en ny sjanse i livet. Da er det godt å møte noen som har en forståelse av hvor de kommer fra og hva de har opplevd, sier Shokr.

MÅ ØKE KVOTEN. Siden 2017 har FNs høykommissær for flyktninger anmodet Norge om gradvis å øke antallet overføringsflyktninger som tas imot til 5000 i året. Dette er noe Norsk Folkehjelp støtter.

Politisk seniorrådgiver i seksjon for samfunnspolitisk aktivitet i Norsk Folkehjelp, Marita Holmeset-Varpe, forklarer at Norsk Folkehjelp er opptatt av at overføringsflyktninger fra andre deler av verden må bli ivaretatt, samtidig som vi tar imot mennesker på flukt fra Ukraina.

– Norge må selvfølgelig ta sin del av ansvaret for personer som flykter som en følge av krigen i Ukraina. Norsk Folkehjelp mener at det er på høy tid å øke kvoten overføringsflyktninger til 5000, og i tillegg ha en egen kvote for ukrainske flyktninger, sier hun.

NØKKELN: Tålmodighet og forståelse er nøkkelen i møte med de som ankommer landet for første gang, mener Samah Shokr.

Lenge leve **heltene!**

UKRAINA UNITED: Fotballlaget med spillere fra Ukraina ble tatt imot med jubel på Norway Cup.

Fotball er mye mer enn bare kampen om seier. For spillerne på Ukraina United er det også en sjanse til å være normal ungdom igjen for en stund.

LUDVIG GUNDERSEN [tekst og foto]

– Sláva Ukrayini! Ære til Ukraina! Heróyam sláva! Ære til heltene!

Jubelropet runger over Ekebergsletta, og spenningen er til å ta og føle på når Ukrainas «nasjonallag» Ukraina United stiller i sine gule og blå drakter – klar til kampstart under Norway Cup.

– Det er veldig interessant og gøy. Jeg har bare spilt fotball i én uke. Jeg synes det er spennende, forteller fjorten år gamle Diana Rusanova.

KASTET SEG RUNDT: Lokallagsleder Gernot Walter Ernst og andre frivillige i Norsk Folkehjelp Kongsberg tilbyr mange ulike aktiviteter for flykningene på mottaket i kommunen.

KJEDER SEG PÅ MOTTAKET. Rusanova og de andre spillerne på Ukraina United bor på akuttmottaket for ukrainske flyktninger i Kongsberg. Mottaket drives av Frelsesarmeen, og er et av landets største. Om lag 600 mødre, eldre og andre som trenger å bli tatt godt imot i Norge bor her før de bosettes rundt om i hele landet. Siden mottaket åpnet i mars, har Norsk Folkehjelp Kongsberg bidratt med aktiviteter som kulturelle innslag, turer og språkundervisning.

VERDIFULLT: Mangfoldsansvarlig i Norsk Folkehjelp Kongsberg, Yngvild Kristensen mener at forballen har en enorm verdi for barna på mottaket.

– Vi har slengt oss rundt fra dag én, da vi visste at folk skulle komme. Vi tok kontakt med mottaket, samlet nye frivillige med ukrainsk-kunnskaper og begynte å forberede oss, forteller lederen av lokallaget, Gernot Walter Ernst.

Selv om mottaket selv og andre frivillige organisasjoner tilbyr varierte aktiviteter til beboerne, er det mangel på tilbud til de yngre.

– Vi ser at ungdommene sliter ganske mye, og det finnes ikke alltid riktig tilbud for dem.

DOKUMENTAR: Selskapet «Se folk» og dokumentarfilmskaperen Ronny Kristoffersen fikk ideen om å starte et ukrainsk fotballlag og sende dem til Norway Cup. Historien om laget skal bli en dokumentar.

Barna har begynt på barneskolen etter sommerferien, men ellers er det ingen tilbud i det hele tatt. De kjeder seg, sier Ernst.

ET MENTALT PUSTEROM. Det var selskapet «Se folk» og dokumentaristen Ronny Kristoffersen som hadde ideen til å starte et ukrainsk fotballlag og sende dem til Norway Cup. Kristoffersen fikk med seg trenerkomipisen Herman Berg og Jan Tore Gjendem som til vanlig trener juniorlaget til Kongsberg idrettsforening. Målet er at det ukrainske lagets historie skal bli en dokumentar.

Selskapet kontaktet Norsk Folkehjelp Kongsberg og spurte om de ville bidra til å realisere laget. Mangfoldsansvarlig i lokal-laget, Yngvild Kristensen, forteller at de ikke var vanskelige å be, og at de ser at fotballen har en enorm verdi.

– Å spille fotball betyr flere ting. Det er et mentalt pusterom, og gir spillerne en sjanse til å være normale ungdommer igjen. Det er også en fin anledning til å bli kjent med andre, og det er et fint møtepunkt mellom lokal-samfunnet og våre nye ukrainske venner, mener Kristensen.

EN DØRÅPNER AV DIMENSJONER. For Norsk Folkehjelp Kongsberg er det viktig å være solidarisk i sitt arbeid og i alle sine aktiviteter. Det betyr å gjøre ting sammen med folk, og ikke for folk. Da laget begynte med aktivite-

ter på mottaket, var noe av det viktigste å inkludere beboerne selv.

Blant dem er ukrainske Haylyna Silifonova, som kom til mottaket i mars. Tre måneder senere flyttet hun til sin egen leilighet i Kongsberg. Men dette var ikke siste gangen hun skulle gå gjennom dørene på mottaket. Hun ble nemlig frivillig i Norsk Folkehjelp – og ikke minst manager for Ukraina United.

Springende langs sidelinja på Ekebergsletta, roper Silifonova kommandoer til laget. En kjapp prat med trenerne, før hun passer på at spillerne på benken får i seg nok vann. For henne har det vært en selvfølge å bli frivillig i Norsk Folkehjelp.

– Det er veldig bra å være frivillig, og det er godt at jeg kan hjelpe det ukrainske folket, sier hun.

Yngvild Kristensen forteller at Silifonova har vært en viktig døråpner.

– Vi hadde ikke klart å få til det vi gjør i dag uten henne. Hun er med på alt, er tolk og gjør at beboerne føler seg trygge. Hun er med på så mye at det nesten er umulig å sette ord på det, bedyrer hun.

– VI MÅ FORENE OSS. Haylyna Silifonova er ikke den eneste som får kjørt seg under Norway Cup. Med seg som med-manager har hun Sasha Kravchenko, som fremdeles bor på mottaket.

– Jeg har ikke peiling på hvorfor jeg ble

MANAGER: Etter tre måneder på mottaket, har Haylyna Silifonova flyttet ut i egen leilighet, men hun fortsetter som frivillig og manager for fotballaget.

manager, ler hun, men legger til at med et tjuetalls ukrainske ungdommer å holde styr på, og trenere med null kompetanse i ukrainsk, så hun at hun kunne bli en viktig ressurs, da hun selv snakker engelsk flytende.

– Jeg må jo også gjøre noe, ellers blir det kjedelig, legger hun til.

Kravchenko er opprinnelig fra Sumy, men har bodd de siste 12 årene i Kyiv. Hun kom alene til Norge en drøy måned før Norway Cup. Hun forteller at det for henne har vært viktig å være frivillig.

– Vi trenger alle hjelp. Ukraina er en stolt nasjon, og vi ukrainere liker ikke å spørre om hjelp. Men det er klart at vi trenger det. Det er viktig at både nordmenn og ukrainere som kan hjelpe gjør en innsats. Det dreier seg om å forene verden mot ondskap.

SPRÅK: Sasha Kravchenko er med-manager for fotballaget Ukraina United og til god hjelp når ingen av trenerne for laget snakker ukrainsk.

I skyggen av Ukraina:

Flyktningene vi ikke bes

HEIDI MOGSTAD [tekst]

«Alle er like, men noen er mer like enn andre», skrev den engelske forfatteren George Orwell i en av sine mest berømte bøker, *Animal Farm*. Det kjente sitatet passer godt for å beskrive norsk og europeisk asylpolitikk og gapet mellom våre egalitære verdier og diskriminering av flyktninger.

FLYKTNINGER I POLEN. I begynnelsen av april var jeg i Medyka, på den travleste grenseovergangen mellom Polen og Ukraina. Som alltid var det vondt å møte mennesker på flukt. Slitne og kalde ventet de ukrainske flyktningene tålmodig på å kunne forlate hjemlandet sitt og krysse grensen til Polen. Så vidt jeg kunne se var det bare kvinner, barn og gamle mennesker i køen. Mange drasset på tunge koffert der de formodentlig hadde pakket sine mest verdifulle eiendeler. Noen hadde med seg kjæledyrene sine.

Nesten alle var tomme i blikket. Hvem vet hva de hadde sett og opplevd siden Russland eskalerte krigen i hjemlandet deres med en fullskala, brutal invasjon den tjuefjerde februar? For bare noen måneder siden var livene deres mest sannsynlig helt eller tilnærmet normale. De fleste hadde måttet forlate fedre, ektemenn eller sønner som var tvunget til eller hadde valgt å risikere liv og lemmer for å forsvare hjemlandet mot Putins hær.

STORE KONTRASTER. De ukrainske flyktningene trenger omsorg og beskyttelse, og det var fint å være vitne til velviljen og respekten de stort sett møtte hos frivillige hjelpearbeidere og grensevakter i Polen. Samtidig var det umulig å overse den enorme kontrasten til grensen mellom Belarus og Polen, der flyktninger fra Midtøsten i flere måneder hadde blitt utsatt for vold og overgrep av polsk politi.

Kontrasten var også stor til de greske øyene Lesbos og Chios, der jeg jobbet som

frivillig hjelpearbeider og forsker mellom 2016 og 2020. Først og fremst var det slående hvor rolig det var på den polsk-ukrainske grensen. Grenseovergangen så ut til å fungere tilnærmet normalt, og det var nesten ikke politi eller sikkerhetsvakter til stede. For det andre var det adskillig mer bevegelse, og selv om køen gikk sakte, gikk det framover.

På den andre siden av grensen ventet busser fra hele Europa for å kunne frakte de ukrainske flyktningene videre. Noen ville bli kjørt til andre europeiske land, der allerede tusenvis av ukrainske flyktninger hadde blitt innvilget midlertidig kollektiv beskyttelse. Andre ville bli kjørt direkte til den polske hovedstaden Warszawa, der de kunne registrere seg for å få rettigheter til jobb og skolegang. Jeg møtte overraskende nok også flere flyktninger på vei den andre veien over grensen, tilbake til hjemlandet Ukraina.

ETTER MORIA. På de greske øyene var og er situasjonen fremdeles ganske annerledes. Siden 2016, da europeiske land stengte ned og militariserte grensene sine, og EU inngikk en omdiskutert avtale med Tyrkia, har tusenvis av asylsøkere fra Midtøsten og Afrika vært «stuck» i overfylte, uhygieniske og utrygge flyktningeleirer. Under koronapandemien ble flere av disse leirene også midlertidig lukket for å hindre smittespredning. Dette bidro til økt sårbarhet og frustrasjon for flyktningene som fikk sin bevegelsesfrihet ytterligere redusert.

«Vi har studert lovene som beskytter dyr i Europa og funnet ut at de har flere rettigheter enn oss. Vi ber dere om å gi oss de samme rettighetene som dyr har», skrev en gruppe flyktninger fra Moria-leiren på Lesbos i et brev adressert til Europas borgere og lederen av Europakommisjonen, Ursula von der Leyen, i april 2020. Brevet motbeviser en vanlig misoppfatning: Flyktningene er ikke stemmeløse. Problemet er at de ikke blir lyttet til og anerkjent.

Etter at Moria brant ned i september 2020,

ble en ny «midlertidig» teltleir bygget ikke langt fra sjøen. Den nye leiren har bedre sikkerhet, men er ellers minst like dårlig utstyrt som den gamle. Leiren har verken nok elektrisitet eller rent vann, og det finnes ikke nok toaletter og dusjer til at alle beboerne får vasket seg. Belliggheten gjør også at den nye leiren er svært eksponert for tunge regnbyger og flom, som gjentatte ganger har fylt de usle sommerteltene uten gulv med gjørme. Ikke overraskende er det også kontinuerlige utbrudd av skabb og lus samt diverse sykdommer. Og fremdeles er det svært begrenset tilbud av fysisk og psykisk helsehjelp. I februar i fjor satte en høygravid kvinne med flyktningstatus fyr på seg selv i desperasjon da hun ikke fikk lov til å forlate øya og fly til Tyskland der resten av familien hennes bodde.

SPIST AV ROTTER. Mens Lesbos har fått mest oppmerksomhet, er forholdene for flyktningene på de andre greske øyene som huser flyktninger, like kritikkverdige. For å gi et grusomt, men illustrerende eksempel: I mai 2022 ble en flyktning fra Somalia funnet død i teltet sitt i flyktningeleiren Vial på Chios. For å «skjerme» lokalbefolkningen fra flyktningene, ble Vial bygget på et isolert og ubebodd område av øya, som også brukes til avfalls-sortering. Da den somaliske flyktningen ble funnet, 12 timer etter sin død, var kroppen omringet av rotter som hadde forsynt seg av både hendene og ørene.

Framtidsutsiktene for asylsøkere i Hellas er heller ikke gode. Til tross for sterk kritikk fra menneskerettighetsorganisasjoner, er greske myndigheter nå i ferd med å opprette permanent stengte leirer. Samtidig har de fortsatt å kutte støtten til flyktninger med flyktningstatus. Flere hjelpearbeidere mener at dette paradoksalt nok har gjort at denne gruppen flyktninger er blant de mest sårbare, både når det gjelder sult og hjemløshet, og med tanke på utnyttelse. Til tross for at mange grekere viser empati med flyktningene, er de fleste for lengst lei av å bære

kytter eller sørger over

GRELLE KONTRASTER: Flyktninger og migranter som møtes av voldelige grensevakter eller dyttes ut på havet igjen står i grell kontrast til måten flyktningene fra Ukraina har blitt tatt imot i Europa. FOTO: JAVIER BERNARDO/NTB SCANPIX

kostnadene av Europas usolidariske asylpolitikk. Både på Chios og Lesbos har flyktninger blitt angrepet av greske fascister og lokale grekere som leter etter syndebukker.

I tillegg til de mange tusen menneskene som lever i limbo og usikkerhet langs Europas yttergrenser, er det også mange som aldri kommer fram. Dette er mennesker vi tillater at drukner i vår bakgård mens vi lukker ørene og ser en annen vei. Bare i 2021 druknet over 3000 mennesker i forsøket på å søke frihet og trygghet på europeisk jord. De aller, aller fleste av dem som drukner får vi aldri høre

om, og kanskje vet ikke en gang familien deres hjemme at de har omkommet. På Lesbos besøkte jeg en gravplass satt opp av frivillige der nesten alle gravsteinene var navnløse. Flere av gravene rommet små barn.

EUROPEISK DOBBELTMORAL? Hvorfor bryr vi oss så lite om at mennesker fra Afrika og Midtøsten drukner i bakgården vår? Filosofen Judith Butler hevder at noen menneskeliv blir sett på som mindre «sørgbare». Dette kan være fordi de er umenneskelig gjort eller redefinert fra ofre til trusler, som så ofte har

skjedd under USAs «krig mot terror» og i kjølevannet av terrorangrepet i Paris i 2015. Men som Butler påpeker, henger det også sammen med hvilke liv vi definerer som «levelige» eller verdifulle. Vi blir mindre berørt når vi hører at mennesker fra krigs- eller sultherjede land i Afrika eller Midtøsten har druknet, fordi vi regner disse livene som mindre verdifulle – om ikke allerede «tapt»?

Europas stilltiende aksept av massedrukninger i Middelhavet blir ofte betegnet som et brudd med kontinentets verdier og idealer om frihet og likhet. Mange av flyktningene ►

FOTO: CZAREK SOKOLOWSKI / NTB SCANPIX

POLEN: Polske sikkerhetsstyrker hindrer flyktninger og migranter fra å krysse grensen mellom Belarus og Polen i september 2021. Polen har bygget et 5,5 meter høyt grensegerde i stål mot Belarus for å stenge ute asylsøkere som flykter fra krig og sult i Midt-Østen og Afrika.

jeg snakker med, beskriver det også som et eksempel på europeisk dobbeltmoral. Som Zekria, en lærer fra Afghanistan som etablerte sin egen skole i Moria-leiren, spurte i resignasjon etter at nyhetene om enda et forlis ble forbigått i stillhet av europeiske medier: «Hvor er black lives matter nå?»

Andre, deriblant den kamerunske filosofen Achille Mbembe, beskriver Europas selektive (om)sorg som et utslag av dyptliggende europeisk rasisme. Mbembe minner oss om Europas brutale koloniale historie, og understreker at ikke-europeiske migranter alltid er blitt definert som trusler for «hvite» europeiske nasjonalstater. Fra dette perspektivet er ikke dagens asylpolitikk et brudd med europeiske verdier. Tvert imot hevder Mbembe at europeisk liberalisme bygger på en misvisende og problematisk antagelse om at vår frihet og sikkerhet er betinget av kontroll og utestengelse av ikke-europeiske, ikke-hvite mennesker.

VOLD OG «PUSHBACKS» Det er også viktig å understreke at når flyktninger drukner i

Middelhavet er det ikke bare fordi vi ikke bryr oss eller unnlater å gripe inn. Tvert imot er hovedårsaken til at så mange drukner på vei til Europa villet politikk. Problemet er ikke bare er fraværet av trygge flyktningruter, men også Europas aggressive og voldelige grensepolitikk. I mange år har både EU og individuelle europeiske land bevisst unngått sine internasjonale forpliktelser for asylsøkere ved å inngå kritikkverdige avtaler med grenseland som Libya, Tyrkia og Marokko. Disse avtalene har som hovedformål å hindre at ikke-europeiske flyktninger når europeisk jord, der de kan søke om asyl og i hvert fall i teorien få tilgang til medfølgende rettigheter.

Som følge av disse avtalene er europeiske land medskyldige i en rekke menneskerettighetsbrudd, inkludert dokumentert tortur, slaveri og seksuelle overgrep i libyske fengsler, og overdreven voldsbruk av marokkanske sikkerhetsstyrker. Senest i juni i år ble minst 23 afrikanske menn brutalt drept av marokkanske grensevakter da de prøvde å krysse gjerdet på grensen mellom Marokko og den spanske enklaven Melilla.

NORGE BÆRER ANSVAR. Europeiske land «outsourcer» ikke bare voldsbruk til illiberal regimer. For å «beskytte» Europas yttergrenser, har det europeiske grensekontrollbyrået Frontex i flere år bedrevet ulovlige pushbacks av flyktningbåter. Ifølge en ny rapport av undersøkende journalister fra blant annet Nederland, Tyskland og Frankrike, var Frontex involvert i pushbacks av minst 957 asylsøkere i Egeerhavet mellom mars 2020 og september 2021. Ettersom Norge støtter Frontex både økonomisk og institusjonelt gjennom Schengen-arbeidet, bærer vi også ansvar for disse lovbruddene.

Men dette snakkes det lite om. Enn så lenge fokuserer vi på de ukrainske flyktningene og ønsker dem velkomne med åpne armer. Hvem vet hvor lenge det vil vare? Som Orwell indikerer, er det lett å hevde at alle er like, eller like mye verdt å beskytte og sørge over. Men noen er alltid «likere enn andre» og i Norge tror vi fremdeles at «norske barn leker best med dem som ligner dem mest.»

**Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak**

Norsk Lokomotivmannsforbund

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

AAF | Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

**Norsk
Jernbaneforbund**

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

LO Media

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet

Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet

Avd. 5

Avd. 3

Møre og Romsdal

Fellesforbundet

Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet

Marinestasjonen

Fellesforbundet

Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag

Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet

Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet

Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag

Mattilsynet

Fellesforbundet

Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet

Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet

Avd. 108 Innherred Fagforening

FAGFORBUNDET

Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet

Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet

Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet

Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT

Hordaland/Sogn og Fjordane

Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utvklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 13 000 medlemmer i Norge og 2550 ansatte i omtrent 30 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Olav Tryggvasonsgate 5,
7011 Trondheim
regionskontoret.midt@npaid.org

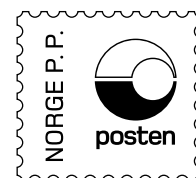
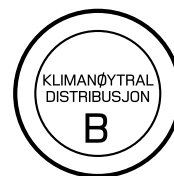
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Etter et langt liv er det mye du etterlater deg.

Solidaritet kan være noe av det.

ERNØ Foto: fotografene Lillian & Lena

Gjennom en testamentarisk gave til Norsk Folkehjelp kan du bidra til at solidariteten lever videre etter at du selv har gått bort. Vil du vite mer om hvordan du kan tilgodese Norsk Folkehjelp se www.folkehjelp.no eller ring **22 03 77 00**.

Norsk Folkehjelp